

KONFERENCE AND... ACTION! MUSEUMS IN THE CLIMATE CRISIS

Ondřej Tábořský

Klimatická krize zasahuje celý svět včetně Evropy a její kultury a dotýká se i muzeí. Proto se v druhé polovině listopadu roku 2023 sešlo evropské muzejnictvo na konferenci ve finském městě Lahti, aby představilo a prodiskutovalo strategie, kterými čelí této palčivé výzvě současnosti. Akce organizovaná evropskou sítí muzejních organizací NEMO (Network of European Museum Organisations) se uskutečnila ve dnech 19. až 21. listopadu v Sibeliově hale (Sibelius Hall) na břehu jezera Vesijärvi a zúčastnilo se jí na tři sta muzejníků ze čtyřiceti zemí.

Konferenci zahájila stěžejní přednáška Kirsten Dunlop, ředitelky EIT Climate KIC, organizace vytvořené Evrop-

skou unií k facilitaci a podpoře změn vedoucích ke zmírnění klimatické krize. Ve svém příspěvku zdůraznila roli muzeí v komunikaci, schopnosti dotknout se emocí a měnit návyky lidí, tedy přesně ty dovednosti, jež jsou tolik potřebné pro dialog o globálních výzvách. Následoval první panel Part of the Solution, ve kterém Julie Decker z Anchorage Museum na Aljašce, Heidi Rosenström z Heureka, the Finnish Science Centre ve Vantaa a Ciprian Ștefan z Muzeul ASTRA představili své přístupy k udržitelnosti. Zatímco Decker vyzdvihla potřebu komunitního pojetí a Rosenström se věnovala otázce psychologických bariér při komunikaci klimatické krize, pak Ștefan poukázal na možnost venkovských muzeí čerpat

Obr. 1–5. Momenty z konference, foto Ondřej Táborský.

z lokálních zkušeností a materiálů. Vystoupení propojila společná diskuse moderovaná Brigitte Kehler Holst z Asociace dánských muzeí (Organisationen Danske Museer, ODM).

Odpolední pokračování s názvem Part of the Problem se zaměřilo na vnitřní fungování kulturních institucí. Vystoupili Stefan Simon (Rathgen Research Laboratory), Łukasz Bratasz (Jerzy Haber Institute of Catalysis and Surface Chemistry, Polska Akademia Nauk) a Teemu Kirjonen (Åbo Akademi University Foundation). První dva hovořili na

základě aktuálního výzkumu o potřebě změn klimatických regulací ve výstavách a depozitářích, jejichž provoz je často energeticky náročný. Třetí osvětlil proces zavádění udržitelných postupů při plánování kulturních institucí na příkladu Sibeliovy haly, v níž se konference odehrávala. V druhé půlce svého příspěvku představil Kirjonen strategii udržitelného managementu muzeí v jihozápadním Finsku, která by pro svoji praktičnost mohla posloužit jako inspirace i pro české prostředí. Následující diskusi moderovala Ka-

ren Jagodin z estonského Vabamu Museum of Occupation and Freedom.

Formální program prvního dne zakončilo pět paralelně probíhajících workshopů na témata – Malá muzea, velký dopad: nástroje a dovednosti ke klimatické akci (Sandro Debono); Od vědění k akci: důležité kroky k zavedení profesionálního managementu udržitelnosti (Tabea Leukhardt); Spolu-utváření udržitelné budoucnosti (Natalia Cetera, Zuzanna Ciesielska-Janik, Úna Hussey); Krok k akci: vytvoř si během hodiny svůj akční plán udržitelnosti (Lorraine Finch); Propagace zeleného muzejního sektoru (Miisa Pulkkinen, Tijana Mićanović).

Druhý den konference zahájil rozhovor s Claudií Casali, ředitelkou Mezinárodního muzea keramiky ve Faenze (MUSEO INTERNAZIONALE DELLE CERAMICHE), které v roce 2023 postihla masivní povodeň. Ukázkový příklad, jak se klimatická krize muzeí dotýká přímo fyzicky. Potřebě aktivistické energie i snaze najít dialog se věnoval kulatý stůl s Rebekkou Eschazier (Extinction Rebellion, Belgie), Emek Yilmaz-Sancar (Museums for Future, Turecko), Verou Carasso (nizozemský muzejní svaz Museumsvereniging) a moderátorkou Evou Koppen (NEMO).

Dopolední program zakončil blok muzejního slamu neboli několik krátkých a rychlých příspěvků o menších projektech. Vystoupili Ana Salvador z Domu evropských dějin v Bruselu (House of European History) o výstavním projektu Operation Rubbish!, Harry Cutmore z britského Muzea přírodních dějin (Natural History Museum) o projektu

Generation Hope: Act for the Planet, Cato Ebeling Koning z nizozemského Národního námořního muzea (Het Scheepvaartmuseum) o eko-pozitivním muzeu, Urška Repar z Muzea soudobých dějin v Celje (Pokrajinski muzej Celje) s příspěvkem o přípravě udržitelných výstav, An Lavens z bruselského muzea BELvue o jeho přístupu k environmentálním otázkám, Ilenia Valerio z norského Muzea přírodní historie (Naturhistorisk museum) o angažování teenagerů do muzejních aktivit. Co příspěvek, to zkušenost, nápad a také upřímnost hovořit o věcech, které se třeba nepovedly.

Před závěrečným blokem workshopů provedl David Vuillaume, předseda NEMO, shrnutí konference. Částečně participativní formou za pomoci virtuálního hlasování do něj zapojil všechny účastníky. Tečkou za jeho výstupem bylo zveřejnění zprávy dokumentující stav udržitelnosti v kulturních sektorech jednotlivých zemí a tipy ke klimatické advokační praxi. Virtuálně ji doplňuje pravidelně aktualizovaná mapa muzeí zapojených do klimatické akce.

Zmiňované závěrečné workshopy byly organizovány pracovními skupinami NEMO pod názvy: Boj proti klimatické změně skrze výtvarnou výchovu; Zelené technologie – udržitelné využívání digitálních nabídek; Posilování demokracie. Pod názvem Muzea jako katalyzátory podpory dialogu se skrývaly kolektivně vedené participativní dílny. Jejich smyslem bylo zdůraznění potřeby facilitace a vytváření strategií. Podobně jako oba předchozí, i závěrečný večer konference byl společenskou událostí zakončenou banketem

v Muzeu lyžování (Historiallinen museo) umístěném přímo u skokanských můstků v Lahti. Finální dobrovolné a hojně navštívené karaoke jen podtrhlo neformální a přátelský tón celé akce.

Přestože jádro konference bylo rozděleno do dvou dnů, program započal už den předem a neformálně pokračoval i den po skončení. Prohlídky několika muzeí, helsinské knihovny Oodi, Science centra Heureka i přírodních památek nejen zpestřily čas uzavřený v konferenčních prostorech, ale také umožnily nahlédnout do pestrosti finské kulturní krajiny. Osvěžující konferenční mix kombinující dopolední

přednáškové bloky, odpolední příklady dobré praxe a diskuze doplněné o nabídku workshopů, je přesně forma, ke které by měly akce v oblasti kultury směřovat. Tedy od frontálního přenosu informací k participativně laděné komunikaci. Tomu napomáhala fyzická i softwarová infrastruktura, která přímo vybízela k interakci a sdílení zkušeností. Podstatou akcí NEMO zdaleka není jen předávání informací, ale rovněž síťování, navazování spolupráce a svým způsobem kultivování evropské muzejní komunity. A to je nejen pro boj s klimatickou krizí nutné.